בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

רע"מ 23246-11-26 Bryl נ' מדינת ישראל

לפני כבוד השופט עודד מאור **10 נובמבר 2026**

המבקשת **Kristina Bryl**
בעצמה

נגד

המשיבה **מדינת ישראל – רשות האוכלוסין וההגירה**

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על שלוש החלטות של בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952, מהימים 16.8.26, 2.9.26 ו-14.9.26, בערר (ת"א) 3218-26 (הדיין, מר איתיאל גבעון).

כפי שיובהר בהמשך, ההחלטה מיום 16.8.26 דחתה את בקשת המבקשת למתן צו ארעי למניעת הליכי האכיפה נגדה; ההחלטה מיום 2.9.26 קבעה כי אין מקום להידרש לערר, משזה הוגש "באמצעות כלי בינה מלאכותית", והורתה למבקשת לתמוך את כתביה בתצהיר; וההחלטה מיום 14.9.26 דחתה את בקשת המבקשת למתן צו ביניים עד להכרעה בערר, והורתה לה לצאת מישראל בתוך 14 ימים.

עוד יוער, כי על ההחלטה מיום 16.8.26 כבר הוגשה לבית משפט זה בקשת רשות ערעור (רע"מ 69831-08-26), שם בסופו של דבר נקבע שהעניין מוצה (ראו בהמשך).

<u>השתלשלות העניינים הרלוונטית, כפי העולה ממסמכי תיק בית המשפט</u>

המבקשת, ילידת 2002, אזרחית רוסיה, נכנסה לישראל ביום 10.11.2022 באשרת תייר מסוג ב/2, שהייתה בתוקף עד ליום 10.2.2023.
לאחר שפקעה האשרה, המבקשת לא יצאה מישראל. ביום 30.4.2023, כשלושה חודשים לאחר מכן, הגישה בקשה למקלט מדיני, בטענה כי נשקפת לה סכנה במדינתה בשל התנגדותה לנשיא ולממשלת מדינתה, וכן בשל תמיכתה באוקראינה.

ביום 2.5.2023 נערך למבקשת ריאיון רישום ביקורת גבולות, והוצאו נגדה צווי משמורת והרחקה, שביצועם הוקפא עד לבחינת בקשת המקלט. במקביל, הונפק לה

רישיון שהייה זמני מכוח סעיף 2(א)(5) לחוק הכניסה לישראל, שהוארך מעת לעת עד ליום 28.7.2026.

ביום 2.8.2026 נערך למבקשת ריאיון לבחינת בקשת המקלט. למחרת, ביום 3.8.2026, דחתה הרשות את הבקשה לפי סעיף 4(ג) לנוהל הרשות שמספרו 5.2.0012, "**נוהל הטיפול במבקשי מקלט מדיני בישראל**", משמצאה כי הבקשה אינה עומדת בקריטריונים הקבועים באמנת הפליטים. באותה החלטה הורתה הרשות למבקשת לצאת מישראל בתוך 7 ימים מיום קבלת ההחלטה.

כנטען בבקשת רשות הערעור, ביום 5.8.2026 פנתה המבקשת, באמצעות בא כוחה, בבקשה לזימון תור לצורך הגשת בקשה לפי נוהל הרשות שמספרו 5.2.0022, "**נוהל הטיפול בבקשות לקבלת מעמד מטעמים הומניטריים מיוחדים**". ביום 6.8.2026 פנתה המבקשת ליחידת הטיפול במבקשי מקלט, וביקשה לקבל את תקליטור הריאיון ואת תיקה האישי במלואו.

ביום 10.8.2026 הגישה המבקשת לבית הדין לעררים ערר על החלטת הרשות שדחתה את בקשת המקלט. לצד הערר הוגשה בקשה למתן צו ארעי וצו ביניים, שבה התבקש למנוע את הליכי האכיפה, וכן להורות לרשות להנפיק למבקשת רישיון זמני לפי סעיף 2(א)(5) לחוק.

בהחלטה מיום 16.8.26 דחה בית הדין לעררים את הבקשה למתן צו ארעי, והורה לרשות להגיש את תגובתה לבקשה לצו ביניים עד ליום 30.8.26. בית הדין ציין, בין היתר, כי לא הוכח שייגרם למבקשת נזק חמור שאינו בר תיקון אם לא יינתן צו ארעי. בית הדין עמד על כך שהמבקשת הגישה את הערר כשאינה מיוצגת, אף ש"נראה כי בפועל היא מלווה בעו"ד"; על כך שבכתביה נטען שאינה דוברת עברית או אנגלית, אף שהמסמכים שהגישה, בחתימתה, נכתבו בעברית; ועל כך שהבקשה לצו ביניים לא נתמכה בתצהיר. בית הדין קבע, כי התנהלות זו מעוררת תמיהה, ומחלישה את טענת המבקשת כי נשקפת סכנה לחייה. בית הדין לעררים הוסיף, כי מהערר עולה שהמבקשת היא בת להורים ילידי גרמניה ורומניה, ולא הוסבר מדוע אינה פועלת לקבל מעמד באותן מדינות; כי המבקשת לא עמדה בנטל להראות שאינה יכולה לשוב למדינתה, או לשהות במדינה אחרת ולו לתקופה קצרה, שעה שאזרחי רוסיה רשאים

להיכנס ללא אשרה ליותר מ-100 מדינות; וכי המבקשת לא הציגה תימוכין לפעילות הנטענת בבקשת המקלט.

על החלטה זו הגישה המבקשת, כאמור, בקשת רשות ערעור לבית משפט זה (רע"מ 69831-08-26). במסגרת אותו הליך ניתן ביום 6.9.26 צו ארעי עד להכרעה בבקשה, וביום 6.10.26 נקבע כי הבקשה מוצתה, שכן בית הדין לעררים ממשיך לדון בערר לגופו.

בהחלטה מיום 2.9.26 קבע בית הדין לעררים: "**לאחר עיון נוסף – אין מקום להידרש לערר, אשר הוגש באמצעות כלי בינה מלאכותית ללא בקרה אנושית של מגיש הערר המאשר כי תוכנו תואם את עמדתו, ללא הסייג המצויין בשולי הכתבים שהוגשו. על העוררת לתמוך כתבי הטענות והבקשות המוגשות [המוגשים] על ידי בתצהיר, שבו תאשר גם כי הבינה את תוכן הכתבים, וגם כי תוכן הכתבים המוגשים על ידה הנו אמת ומקובל עליה, ללא סייג. לא יתוקן המחדל תוך 7 ימים, הערר יימחק**".

ביום 14.9.2026 הגישה המשיבה את תגובתה לבקשה לצו ביניים, ובו ביום ניתנה החלטת בית הדין בבקשה.

בית הדין לעררים עמד בהחלטה מיום 14.9.26 על כך שהאמור בהחלטתו מיום 2.9.26 לא קוים. עוד ציין, כי בבקשה לסעד זמני יש לבחון את סיכויי הערר ואת מאזן הנוחות, וכי שני המבחנים מובילים לדחיית הבקשה.

בית הדין עמד על כך שבריאיון שנערך למבקשת במסגרת בחינת בקשת המקלט, אישרה המבקשת כי אין תיעוד לפעילותה הפוליטית הנטענת, ומסרה כי לא חוותה רדיפה כלשהי. בית הדין הפנה לכך שהמבקשת מסרה גם כי לא נתקלה בבעיות מצד רשויות החוק במדינתה בשל אותה פעילות. כשנשאלה מה מונע ממנה לשוב כיום למדינתה, השיבה: "כרגע חוץ מזה שמפציצים את מוסקבה אין מניעה אחרת", והוסיפה: "אני גם ככה חושבת לחזור בנובמבר השנה".

בית הדין קבע כי סיכויי הערר נמוכים, באופן המצדיק את דחיית הבקשה לסעד ביניים. בית הדין הוסיף, כי עולה חשש שמטרת המבקשת היא להאריך את שהותה

בישראל בחסות הליכים משפטיים. בית הדין דחה את הבקשה לסעד זמני, והורה למבקשת לצאת מישראל בתוך 14 ימים.

ביום 18.10.2026 הוגש כתב התשובה של המשיבה לערר, וביום 19.10.2026 קבע בית הדין כי המבקשת רשאית להגיב לו בתוך 21 ימים. הנה כי כן, הערר לא נמחק, והוא ממשיך להתברר לגופו.

<u>בקשת רשות הערעור שלפניי</u>

כאמור, בקשת רשות הערעור שלפניי מופנית כלפי שלוש החלטות נפרדות, שעל אחת מהן כבר הוגשה בקשת רשות ערעור שהוכרעה.

זאת ועוד; הבקשה אינה קוהרנטית. לא כל העובדות פורטו בה, ולא היה קל להבין ממנה את השתלשלות העניינים. את התמונה שהובאה לעיל נדרשתי להרכיב מתוך הנספחים.

המבקשת ציינה, בגילוי נאות, כי הבקשה נוסחה ותורגמה עבורה בסיוע ChatGPT, שכן היא אינה דוברת עברית, ואיננה יודעת "לנסח מסמך משפטי בעברית. ככל שנפלה אי-התאמה לשונית או משפטית" וביקשה "לפרש בקשה זו לפי מהותה ולא לזקוף לחובתי טעות ניסוח או תרגום".

לסוגיית הגשתו של כתב טענות באמצעות בינה מלאכותית מצאתי לייחד דברים בהמשך. אולם כבר עתה יודגש שהאחריות לאמור בבקשה מוטלת על המבקשת.

מכל מקום, החלטה זו ניתנת על יסוד עיון בכלל החומר שבתיק.

<u>טענות המבקשת</u>

לטענת המבקשת, בניגוד לקביעת בית הדין לעררים, סיכויי הערר אינם נמוכים. לשיטתה, בית הדין שגה כשקצב לה 14 ימים לצאת מישראל, בטרם הושלמה התשתית הדרושה לבירור טענותיה (שעה שטרם הגיבה לכתב התשובה במסגרת הערר), ובטרם ניתן מענה לבקשתה לקבל את תיקה האישי במלואו ואת תקליטור השמע של ריאיון המקלט.

לטענתה, הדבר פוגע פגיעה בלתי הפיכה בזכות הטיעון שלה, ביכולתה להציג ראיות, ובבירור טענתה, כפי שנטענה בערר, כי התרגום מרוסית לעברית בריאיון מיום 2.8.2026 לא היה מלא, מדויק ורציף.

עוד נטען, כי בית הדין לעררים שגה כשלא בחן בנפרד את בקשתה להאריך את רישיון הישיבה לפי סעיף 2(א)(5) לחוק הכניסה לישראל.

המבקשת טענה גם, כי בית הדין ייחס משקל לכך שהגישה מסמכים בעברית, אף שטענה שאינה דוברת עברית או אנגלית. לדבריה, בכתביה ציינה לבית הדין שהם נוסחו בסיוע ChatGPT, ולכן אין בכך כדי ללמד על שליטתה בעברית או באנגלית, ואין בכך כדי להחליש את טענתה בדבר הסכנה הנשקפת לה ברוסיה.

<u>דיון והכרעה</u>

לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור על נספחיה, מצאתי כי דינה להידחות, אף בלא צורך בתשובה.

<u>טעמי סף</u>

המבקשת מבקשת רשות ערעור על שלוש החלטות שניתנו במועדים שונים שאינם סמוכים זה לזה, ושעניינן שונה מהותית. ההחלטה מיום 16.8.26 עניינה אי מתן צו ארעי; ההחלטה מיום 2.9.26 עניינה הוראות בדבר אופן הגשת כתבי בי-דין לבית הדין לעררים; וההחלטה מיום 14.9.26 עניינה אי מתן צו ביניים. אין לצרף לבקשה אחת השגות על החלטות שונות, שלכל אחת מהן מועד משלה ושיקולים משלה.

על ההחלטה מיום 16.8.26 כבר הוגשה, כאמור, בקשת רשות ערעור (רע"מ 69831-08-26), שבה נקבע ביום 6.10.26 כי היא מוצתה, משבית הדין לעררים ממשיך לדון בערר. בנסיבות אלה, מכוח כלל ההשתק, אין המבקשת רשאית לתקוף את אותה החלטה פעם נוספת, בהליך נוסף. ממילא, החלטה בבקשה לצו ארעי באה אל סופה עם ההכרעה בבקשה לצו ביניים, וזו ניתנה ביום 14.9.26.

אשר להחלטה מיום 2.9.26 כפי שתוארה לעיל, סעיף 13לא(ב) לחוק הכניסה לישראל מאפשר לבקש רשות ערעור על "החלטה אחרת" של בית הדין לעררים, ומגדיר אותה כ"החלטה לעניין עיכוב ביצוע לפי סעיף 33 לחוק בתי דין מינהליים, וכן החלטה בעניין

סמכות עניינית". הוראה בדבר אופן הגשת כתבי בי-דין, ובדבר תמיכתם בתצהיר, אינה נמנית עם אלה. נדמה, אפוא, שהדרך להשיג עליה בבקשת רשות ערעור אינה פתוחה כלל. מכל מקום, בפועל הערר לא נמחק, ובית הדין ממשיך לדון בו, כך שהמבקשת לא נפגעה מן ההחלטה. ולגופו של עניין, כפי שאפרט בהמשך, לא מצאתי פגם בדרישה שהמבקשת תאשר בתצהיר כי הבינה את תוכן הכתבים שהגישה, וכי הוא אמת.

די באלה כדי לדחות את הבקשה על הסף. ואולם לא רק מטעמים אלה נדחית הבקשה, ולהלן אדרש גם לגוף העניין, היינו להחלטה מיום 14.9.26.

<u>ההחלטה מיום 14.9.26 – היקף ההתערבות</u>

עניינה של ההחלטה הוא אי מתן סעד זמני. לערכאה הדיונית, ובכלל זה לבית הדין לעררים, מוקנה שיקול דעת רחב בכל הנוגע למתן סעדים זמניים. ערכאת הערעור תיטה שלא להתערב בהחלטות אלו, אלא במקרים חריגים בלבד (ראו: בר"מ 54275-02-25 **מדינת ישראל נ' פלוני**, (19.3.2025)). עניינו אינו נמנה עם המקרים החריגים. ממילא, היקף התערבותו של בית משפט זה, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, הוא מצומצם, ובית המשפט מגביל עצמו לבחינת סבירות ההחלטה (ראו: בר"מ 5778/15 **פלונית נ' משרד הפנים** (27.8.2015)).

בבקשה לסעד זמני נבחנים סיכויי הערר ומאזן הנוחות. בין השניים מתקיים יחס של "מקבילית כוחות": ככל שסיכויי ההליך נמוכים יותר, נדרש מאזן נוחות הנוטה בבירור לטובת המבקש, ולהפך. בעניינו, שני המבחנים מובילים לאותה מסקנה.

<u>סיכויי הערר</u>

בזהירות המתבקשת, ומבלי לקבוע מסמרות, נדמה שסיכויי הערר נמוכים. הכלל הוא, כי פליט הוא מי שנמצא מחוץ לארץ אזרחותו בשל פחד מבוסס היטב להיות נרדף מאחד הטעמים המנויים באמנת הפליטים, ואינו יכול להיזקק להגנתה של אותה ארץ, או אינו רוצה בכך בשל אותו פחד. הנטל להוכיח זאת מוטל על מבקש המקלט. ראו לעניין זה עע"מ 8870/11 **פז גונזלס נ' משרד הפנים** (25.4.2013).

בעניינו, הקושי עולה מדבריה של המבקשת עצמה. בריאיון אישרה כי אין תיעוד לפעילותה הפוליטית הנטענת, ומסרה כי לא חוותה רדיפה, ולא נתקלה בבעיות מצד רשויות החוק במדינתה. כשנשאלה מה מונע ממנה לשוב, השיבה כי "חוץ מזה שמפציצים את מוסקבה אין מניעה אחרת", ואף הוסיפה כי היא "גם ככה חושבת לחזור בנובמבר השנה". סכנה כללית הנובעת מלחימה, כשלעצמה, אינה רדיפה מאחד הטעמים המנויים באמנה. מי שמתכננת לשוב למדינתה מרצונה, מתקשה לבסס פחד מבוסס היטב מפני רדיפה בה.

לכך מצטרפות נסיבות נוספות שעליהן עמד בית הדין לעררים. המבקשת נכנסה לישראל כתיירת, ובקשת המקלט הוגשה רק לאחר שפקעה אשרתה, ולאחר ששהתה בישראל שלא כדין. בית הדין ציין גם את זיקתה האפשרית לגרמניה ולרומניה, ואת האפשרות לשהות, ולו לתקופה קצרה, במדינה אחרת. בבקשה שלפניי לא הובא מענה של ממש לאלה.

אשר לטענה בדבר פגמים בתרגום בריאיון - זוהי טענה שמקומה בבירור הערר לגופו, ובית הדין יידרש לה. ואולם, הדברים שצוטטו לעיל ברורים, והם עומדים בלב בקשת המקלט. הטענה בדבר תקינות תרגום הריאיון הועלתה באופן כללי ולקוני, והמבקשת לא הפנתה לתכנים שלא תורגמו כראוי, ולא טענה מה היה משתנה אילו היו מתורגמים כהלכה. בנסיבות אלה ובנקודת הזמן הזו, אין בטענה כדי להשליך על הערכת הסיכויים ביחס לפגמים אלו בשלב זה.

אשר לטענה כי בית הדין ייחס משקל לכך שהמסמכים הוגשו בעברית - אני מוכן להניח לטובת המבקשת כי המסמכים תורגמו בסיוע בינה מלאכותית, ולא נכתבו על ידה בעברית. ואולם, החלטת בית הדין מיום 14.9.26 נשענה בעיקרה על דברי המבקשת בריאיון, ולא על שפת המסמכים שהוגשה לפניו וממילא, אין בכך כדי לשנות את התוצאה.

<u>מאזן הנוחות</u>

גם מאזן הנוחות אינו נוטה לטובת המבקשת.

ראשית, אין בהרחקת המבקשת מישראל כדי לגרום לה נזק בלתי הפיך. ככל שהערר יתקבל, תוכל לשוב לישראל (ראו: עע"מ 2199/22 **FIADOTAU נ' משרד הפנים -**

רשות האוכלוסין וההגירה, (11.4.2022)). הערר יכול להמשיך ולהתברר גם כשהמבקשת אינה בישראל.

שנית, ובכך עיקר, המבקשת עצמה מסרה בריאיון כי היא "גם ככה" חושבת לחזור למדינתה בנובמבר השנה. אנו מצויים כעת בחודש נובמבר. קשה לראות כיצד יציאתה מישראל עתה תסב לה נזק, שעה שזו התוכנית שהיא עצמה תיארה.

שלישית, מאזן הנוחות אינו נבחן אך במישור הצר של מבקש הסעד. יש לתת את הדעת לאינטרס הציבורי בשמירה על שלטון החוק ובקיום החלטות הרשות, וכן לחשש מפני ניסיונות "קניית זמן" באמצעות הליכים משפטיים ובחסות סעדים זמניים הניתנים בהם. לא מצאתי שגגה בקביעת בית הדין כי חשש כזה עולה בענייננו. המבקשת שוהה בישראל כארבע שנים. למעט שלושת חודשי אשרת התייר, מעמדה בתקופה זו נשען על רישיון זמני, שניתן לה רק משום שבקשת המקלט שלה הייתה תלויה ועומדת.

בקשר לרישיון לפי סעיף 2(א)(5) לחוק הכניסה לישראל: הרישיון פקע ביום 28.7.26. הבקשה להורות על הנפקתו מחדש אינה בקשה לשמר את המצב הקיים, אלא בקשה לשנותו, והיא שקולה במהותה לסעד המבוקש בערר עצמו. בכך היא חורגת מתכליתו של סעד זמני. זאת ועוד; הרישיון ניתן למבקשת לצורך בחינת בקשת המקלט, ומשנדחתה הבקשה, נשמט הבסיס להארכתו. משעה שבית הדין דחה את הבקשה לסעד זמני כולה, לא נדרש היה לבחון את רכיב הרישיון בנפרד.

אשר לבקשה לקבל את התיק האישי ואת תקליטור הריאיון - בית הדין לעררים הוא הערכאה המוסמכת להורות על גילוי מסמכים במסגרת הערר, ובית הדין אף קצב למבקשת מועד להגיב לכתב התשובה. זכות הטיעון שלה בערר נשמרה, ואין בכך טעם למתן סעד זמני.

ביחס לבקשה לקבלת מעמד מטעמים הומניטריים, אזי כעולה מן הבקשה, המבקשת ביקשה לזמן תור לצורך הגשתה. ככל שבקשה כזו תוגש ותידון, זהו מסלול נפרד, שאינו עומד לפני בית הדין לעררים בערר זה, ואין בו כדי להשפיע על ההחלטה מושא הבקשה.

בשים לב למכלול האמור לעיל, לכך שככלל ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בהחלטות בעניין סעד זמני, לכך שסיכויי הערר נמוכים, ולכך שמאזן הנוחות אינו נוטה לטובת המבקשת, מצאתי כי החלטת בית הדין לעררים מיום 14.9.26 סבירה, ולא מצאתי נסיבות חריגות המצדיקות את התערבותו של בית משפט זה.

<u>על הגשת כתבי טענות באמצעות בינה מלאכותית</u>

כפי שהקדמתי, מצאתי לייחד דברים להגשתם של כתבי טענות באמצעות בינה מלאכותית.

אף שהכרעתי אינה תלויה בהם, נדמה לי שהשאלה מצדיקה התייחסות מהותית, שכן היא עתידה לשוב ולעלות בפנינו.

<u>התופעה</u>

לאחרונה אני נתקל בתופעה שהולכת ומתרחבת. בעלי דין שאינם מיוצגים נעזרים בבינה מלאכותית לניסוח כתבי טענותיהם, שכן השירות ניתן חינם או בעלות זעומה. לכתבי הטענות הם מצרפים "הערת אזהרה", ולפיה המידע עשוי להיות חסר, לא שלם או לא מדויק. לצד זאת הם מבקשים שבית המשפט לא יבוא עימם חשבון אם הדברים נכתבו "בערך". כך גם בענייננו: הבקשה "נוסחה ותורגמה" בסיוע ChatGPT, והמבקשת ביקשה שלא ייזקפו לחובתה טעויות ניסוח או תרגום.

אין לקבל עמדה או בקשה זו. אילו נעתרתי לה, הייתי למעשה משנה את כללי ההליך השיפוטי ומתאים אותם לעידן שבו היועץ המשפטי אינו אדם בשר ודם אלא מכונה. התרשמותי היא שביסוד הבקשה עומדת תפיסה שגויה שלפיה משפטים הוא מקצוע של "מילים", וכי די בטקסט רהוט כדי ליצור טיעון משפטי.

הבינה המלאכותית מיטיבה לייצר טקסט שנשמע משפטי, בטוח ורהוט. אולם טיעון משפטי נשען בסופו של דבר על מקורות קיימים, על עובדות שנבדקו ועל מי שעומד מאחוריהם. דווקא משום כך "הזיותיה" של הבינה המלאכותית מסוכנות: מעיון בטקסט קשה לדעת אם מדובר בתוכן פיקטיבי, "ואף מומחים בתחומם עשויים להתקשות בזיהויו" (בג"ץ 38379-12-24 **פלונית נ' בית הדין השרעי לערעורים**

ירושלים (23.2.2025) (להלן: "**עניין פלונית**"). יוער שמי שאינו משפטן חשוף לסכנה זו במיוחד.

<u>האחריות לכתב הטענות</u>

כתב טענות הוא הצהרתו של בעל הדין עצמו לפני בית המשפט, ולא הצהרתו של הכלי שבו השתמש. החובה "לסייע לבית המשפט" ולהעמיד את הפלוגתות האמיתיות שבמחלוקת חלה על בעלי הדין עצמם, ולא רק על באי כוחם (ראו תקנה 3 (ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט – 2018 ועניין פלונית, פסקה 14). הערת אזהרה אינה יכולה להפוך מסמך שהוגש לבית המשפט למסמך שאיש אינו נושא באחריות לו.

יש לזכור גם את מי שנושא בתוצאות בפועל. כאשר בעל דין מגיש מסמך ובאותה עת מתנער מתוכנו, הוא מעביר את מלאכת הבדיקה לצד שכנגד ולבית המשפט. הצד שכנגד נדרש לברר מה מן הנטען נכון ומה לא, ולעיתים אף לחפש פסקי דין שאינם קיימים. בית המשפט מקדיש לכך זמן שיפוטי, שהוא משאב של ציבור המתדיינים כולו. הערת האזהרה אינה מונעת נזק זה, אלא רק מודיעה עליו מראש.

מי שבוחר להיעזר בבינה מלאכותית נושא באחריות לתוצריה, גם כאשר היא טועה. כך נפסק במפורש במקרה שבו בעל דין לא מיוצג גילה שנעזר בבינה מלאכותית, וביקש ששגגה "טכנית" לא תיזקף לחובתו. בית המשפט העליון קבע כי בקשה כאמור "אין בה מזור לבעיות הבינה המלאכותית ההוזה", וכי "על הפונים לבית משפט זה, מיוצגים ושאינם מיוצגים כאחד, מוטל הנטל לבחון כי התקדימים אליהם הם מפנים [...] אכן קיימים, ומבססים את טענותיהם" (בר"מ 37942-05-25 **ארליך נ' האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים** (18.5.2025) (להלן: "**עניין ארליך**")(וראו גם האמור בספקה 17 להחלטת הרשמת מ' יהב בע"א 67805-04-25 **פלד נ' אניעם מושב להתישבות חקלאית שיתופית בע"מ** (28.9.25)).

אציין שאין מדובר בכלל חדש. הרי כבר נפסק בעבר שמי שבוחר לנהל את משפטו בלא ייצוג "לוקח על עצמו, בה בעת, גם אחריות לכך שטעויות שיעשה מתוך אי-ידיעת הדין, עלולות לפעול לחובתו" (בש"א 3497/06 **אלישיב נ' בארות יצחק** (9.10.2007)). באותו עניין הובהר כי אין ליצור רושם שבעל דין שאינו מיוצג "יזכה מראש למחילה".

נדמה לי שזו בדיוק מהותה של הערת האזהרה - בקשה למחילה מראש, וזאת אין ליתן.

<u>בית המשפט אינו יורד לזירה</u>

זאת ועוד; הלכה למעשה, מה שמבקש בעל הדין הוא שבית המשפט ירד לזירה - יבדוק בעצמו מה נכון ומה לא, ישלים את החסר, ויתקן את הטעון תיקון. לא ניתן להיענות לכך. "תפקידו של בית המשפט הינו לפסוק במחלוקת בין הצדדים, כפי שהללו רואים אותה, וככלל אין זה מתפקידו ליצור מחלוקת חדשה, ולהכריע בה" (ע"א 536/89 **פז חברת נפט בע"מ נ' לויטין**, פ"ד מו(3) 617, 624-625 (1992) (להלן: "**עניין פז**")). על הצדדים "לבחור טענותיהם בקפידה, ולהציג את הפלוגתאות באופן ברור ומפורש" (ע"א 8023/16 **ארביב אור נ' ג'נאח** (20.8.2019)). גם כאשר בית המשפט נדרש לעילה שלא נטענה, הוא עושה זאת רק במקרים חריגים, ובלבד שהעובדות המקימות אותה "אכן נטענו במפורש בכתב התביעה" (עניין פז, בעמ' 625).

שופט שנוטל על עצמו את מלאכת עורך הדין פוגע בצד שכנגד, הזכאי להתמודד עם טענות שהוצגו לו, ולא עם טענות שבית המשפט ניסח במקום יריבו. הוא פוגע גם במראית פני הצדק, שכן "מעורבות שיפוטית יתרה, לו גם מתוך רצון כן להגיע לאמת, טומנת בחובה סכנה, כי בית המשפט 'יגלוש' לנעליו של צד, והאובייקטיביות השיפוטית, לפחות בעיני המשקיף הסביר מן הצד, תיפגם" (ע"פ 3971/90 **אסיס נ' אוסטרובסקי**, פ"ד מה(1) 661, 668 (1990); רע"א 73497-06-25 **רשות הפיתוח נ' קסאס** (2.6.2026)).

אכן, בית המשפט מסביר לבעל דין שאינו מיוצג את מהות ההליך ודרכי ניהולו, ונוהג עימו בגמישות דיונית מסוימת, אך הסבר אינו ייצוג, וגמישות אינה תיקון (והשוו: ע"פ 7335/05 **הסניגוריה הציבורית מחוז נצרת והצפון נ' מדינת ישראל**, פ"ד ס(2) 346, פסקה ד לחוות דעתו של השופט א' רובינשטיין (2005), שם הודגש כי בשיטתנו האדברסרית עדיף שיהיה גורם, שאינו בית המשפט, המלמד זכות).

<u>הסתייעות או העברת אחריות</u>

יובהר כי הפסיקה מבחינה בין הסתייעות בכלי, "מעין שימוש במחשבון, מאגר מידע או כלי ניסוח", לבין העברת שיקול הדעת עצמו מן האדם אל המכונה (עע"מ 63194-08-25 **בן כהן נ' עיריית רמת גן**, פסקה 1 לחוות דעתה של השופטת ג' כנפי-שטייניץ (22.3.2026) (להלן: "**עניין בן כהן**"); ועל ההבחנה הכללית בין אצילה להסתייעות, ראו: דפנה ברק-ארז **משפט מינהלי** כרך א 178-180 (2010)). הדברים נאמרו בהקשר של רשות מינהלית, אך לטעמי ההיגיון שבהם יפה, בשינויים המחויבים, גם לענייננו. בעל דין שמצהיר כי אינו יודע מה נכון במה שהגיש, כבר אינו מסתייע בכלי; הוא העביר אליו את שיקול דעתו. את האחריות, לעומת זאת, לא העביר.

ויודגש, והדברים צריכים להיאמר – אין לפסול את עצם השימוש בבינה מלאכותית. "לא עצם השימוש בבינה מלאכותית הוא הפסול, אלא השימוש בה ללא בקרה מתאימה, המוודאת ומאמתת את נכונות תוצריה" (עניין בן כהן, פסקה 22 לפסק דינו של המשנה לנשיא נ' סולברג). אני ער לכך שכלים אלה עשויים להנגיש את המשפט למי שאין ידו משגת ייצוג. ואולם הנגשה אינה פטור מאחריות. הבינה המלאכותית היא כלי עזר, והיא אינה באה במקום המחשבה, הבדיקה והאחריות (ראו והשוו: עודד מאור ויוחאי רוזנר "בינת שיקול הדעת, מלאכותית ואנושית: מודל שיפוטי משולב בענישה פלילית" **המשפט** לא, 51 (2025)).

נדמה לי שהשימוש בבינה מלאכותית לצורך ניהול הליך משפטי דומה לחיפוש תסמינים רפואיים ברשת. החיפוש עשוי לתת לאדם הערכה ראשונית של מצבו, לכוון אותו לשאלות הנכונות ולסייע לו להבין מה עליו לברר. ואולם איש סביר לא יחליט על טיפול, וודאי שלא יבצע אותו בעצמו, רק על סמך תשובה שקיבל ממנוע חיפוש של בינה מלאכותית. כך גם כאן. בהליך משפטי מונחות על הכף זכויות של ממש, שבעל הדין עלול לאבד. אין זה אחראי לנהל הליך כזה על סמך תוצר שלא נבדק, מתוך תקווה שבית המשפט יגלה כלפיו סלחנות. ההקלה שבעל הדין מבקש אינה מגינה עליו. היא רק דוחה את הרגע שבו יגלה שהזכות כבר אבדה.

<u>מן הכלל אל הפרט</u>

לטעמי, יש להבחין בין שני מצבים. כאשר כתב הטענות מפנה לאסמכתאות בדויות, או לאסמכתאות שאינן אומרות את המיוחס להן - או אז חלה הלכת ארליך במלואה, והיעדר הייצוג אינו פוטר מאחריות. כאשר מדובר בניסוח לא רהוט בלבד, הגמישות הדיונית הרגילה כלפי מי שאינו מיוצג נותרת בעינה. ענייננו נמנה עם הסוג השני. הבקשה אינה מפנה לאסמכתאות בדויות. הקושי הוא אחר - היא אינה קוהרנטית, ולא תמיד מדויקת.

במישור הניסוח, חלק מבקשתה של המבקשת מקובל עליי, אך לא מן הטעם שהיא מציעה. בית המשפט קורא כתב טענות של בעל דין שאינו מיוצג לפי מהותו. הוא אינו נתפס לניסוח פגום, למינוח שגוי או לסדר לקוי. כך נוהג בית המשפט כלפי כל בעל דין שאינו מיוצג, בין שנעזר בבינה מלאכותית ובין שכתב את הדברים בעצמו. כך נהגתי גם כאן, את השתלשלות העניינים הרכבתי מתוך הנספחים, ואת טענות המבקשת בחנתי לגופן. לשם כך אין צורך ב"הערת אזהרה", והיא גם אינה מרחיבה את הגמישות הזו.

ואולם, לקריאה לפי המהות יש גבול. בית המשפט מפרש את מה שנטען. הוא אינו משלים את מה שלא נטען, ואינו מתקן עובדות שנטענו באופן שגוי (עניין פז, בעמ' 626). בית המשפט אינו יכול לנסח עבור המבקשת טעם שלא נטען, ולהכריע בו. מה שנכתב באופן לא מדויק ייקרא כפי שנכתב. אם המבקשת סברה שכתב טענותיה אינו משקף את טענותיה, הדרך פתוחה לפניה לבקש לתקנו, לפי הכללים הרגילים. היא אינה יכולה להותיר את המלאכה לבית המשפט, ולבקש שיבין "למה התכוונה".

בעניינו יש לדברים משנה תוקף. המבקשת מצהירה כי אינה קוראת עברית. משמע, היא הגישה לבית הדין, ולבית משפט זה, מסמך בשפה שאינה יכולה לקרוא, ושאת תוכנו אינה יכולה לבדוק. אם היא עצמה אינה יודעת מה נכון במה שהגישה, אין לבית המשפט דרך לדעת זאת במקומה. דווקא משום כך, הדרישה שקבע בית הדין לעררים בהחלטתו מיום 2.9.26, כי המבקשת תאשר בתצהיר שהבינה את תוכן הכתבים, וכי הוא אמת ומקובל עליה, אינה סנקציה, אלא אמצעי מינימלי להבטיח שמאחורי המסמך עומד אדם. כלי התרגום אינו משנה זאת.

אני מפריד בין שאלת האחריות לשאלת התגובה השיפוטית. בשאלת האחריות אין בהיעדר הייצוג כדי לשנות. עם זאת, בשאלת התגובה יש להיעדר הייצוג משקל, כפי שעשה בית המשפט העליון בעניין ארליך, שם נפסקו הוצאות "על הצד הנמוך" משום שהמבקש לא היה מיוצג וגילה את השימוש "באופן ברור והוגן". גם המבקשת שלפניי גילתה את השימוש בבינה מלאכותית בגילוי נאות, ומשלא התבקשה תשובה, לא מצאתי לעשות צו להוצאות. עם זאת, יש לזכור שכבר נקבע כי העת לנקוט סבלנות כלפי כתבי בי-דין שגויים הנובעים משימוש בלתי מבוקר בבינה מלאכותית "חלפה עברה" (עניין בן כהן, פסקה 24).

<u>טרם חתימה</u>

טרם חתימה, אבקש להתייחס לממד האנושי שבתופעה האמורה: לא נעלם מעיניי כי המבקשת היא בעלת דין שאינה מיוצגת, ואינה דוברת את השפה, הניצבת לפני בית המשפט בעמדה קשה. היא נדרשת להתמודד עם הליך שכללו ושפתו זרים לה, מול צד שכנגד מיוצג (במקרה זה, הרשות). ניתן להבין מדוע הבינה המלאכותית, הזמינה בכל שעה ובעלות זעומה, אם בכלל, נראית בעיניה כמענה לכך.

יש להניח שבעלי דין פונים לכלים אלה מתוך רצון כן להציג את עניינם כראוי, ולא מתוך כוונה להטעות את בית המשפט. ואולם דווקא משום שאני ער לקושי, חשוב לי שהדברים ייאמרו בבירור: הכלי שנועד לסייע לבעל הדין עלול להזיק לו יותר מכל, משום שהוא מציג טעויות בביטחון גמור. בעל דין שמסתמך על תוצר שלא נבדק אינו מחזק את טענותיו. נהפוך הוא - הוא פוגע באמינותן, ולעיתים גם בטענות הנכונות שבפיו.

הדרך להגן על בעל הדין שאינו מיוצג אינה לפטור אותו מאחריות. דרך כזו תותיר אותו חשוף לאותה סכנה בדיוק. הדרך היא לומר לו בגלוי מה נדרש ממנו: לבדוק כל פסק דין שאליו הוא מפנה, לוודא שהוא קיים ושהוא אומר את מה שמיוחס לו, ולהגיש לבית המשפט רק את מה שהוא עצמו יכול לעמוד מאחוריו. לשם כך ניתן להיעזר במאגרי פסיקה פתוחים, ובמידע שמעמידה מערכת בתי המשפט לרשות הציבור.

הבנת המצוקה אינה הנחה. ייצוג משפטי הוא מקצוע, ויש רבים העוסקים בו. בסופו של דבר עורך דין נושא באחריות מקצועית למה שכתב; הבינה המלאכותית מסירה את אחריותה מראש, בהערת אזהרה. מי שמעדיף את השנייה על פני הראשון עושה זאת מבחירה, ונושא בתוצאותיה.

מי שאין ידו משגת אינו נדרש בהכרח לוותר על ייצוג: בהתקיים התנאים, פתוחה לפניו האפשרות לפנות לסיוע המשפטי שמעמידה המדינה, או לקליניקות הייצוג בהתנדבות של הפקולטות למשפטים.

הדברים נאמרים מתוך הבנה למצוקתם של בעלי דין אלה, אך גם מתוך החובה להגן על תקינות ההליך, על הצד שכנגד ועל ציבור המתדיינים כולו. האחריות על הנאמר בכתבי הטענות מוטלת על מי שהגישם, ועליו בלבד.

<u>סוף דבר</u>

בקשת רשות הערעור נדחית.

משלא התבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

ככל שהופקד עירבון, הוא יושב למבקשת.

ניתנה היום, ל' חשוון תשפ"ז, 10 נובמבר 2026, בהעדר הצדדים.

עודד מאור, שופט